

Plan mot kränkande behandling och diskriminering 2016

INLEDNING

De förskolor i Spånga Sundby förskoleenhet som omfattas av denna Likabehandlingsplan/Plan mot kränkande behandling är: Förskolorna Gribbyvägen, Kompassbacken, Minken, Solgården och Smaragden.

Följande plan, med förebyggande arbete, har upprättats som stöd för barn, personal och föräldrar på samtliga förskolor inom enheten. Denna plan ska ligga till grund för arbetet med värdegrunden i förskolorna. Planen ska diarieföras vid förvaltningen.

En grundläggande mänsklig rättighet är rätten till likabehandling. Alla barn i förskolan ska ha samma rättigheter – flickor som pojkar och oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck och ålder. Alla barn har rätt att vistas i förskolan utan att utsättas för någon form av kränkande behandling.

Var och en som verkar inom Spånga Sundby förskoleenhet har ansvar för att reagera och handla för att upprätthålla och utveckla metodmaterialet. Det är förskolechef och ledningsgrupp som är ytterst ansvariga för att våra ställningstaganden efterlevs. I vår enhet arbetar vi för att förskolan ska vara en plats där både barn och vuxna känner att de blir bemötta på ett respektfullt sätt utifrån de individer de är.

Ledningen tar avstånd ifrån alla tendenser till odemokratiska värderingar och förhållningssätt samt alla former av kränkande och särskiljande behandling. Vid behov lyfter förskolechef och ledningsgrupp dilemman med enskild pedagog/arbetslag. Detta kan ske vid utvecklingssamtal/handledningssamtal eller som en fråga att diskutera övergripande på enhetens arbetsplatsträffar eller studiedagar.

Vi strävar mot att familjerna är medskapande i det ständigt pågående arbetet med att utveckla vårt likabehandlingsarbete. Vår målbild är att våra förskolor ska vara

mötesplatser för samtal och dialog kring ämnen som jämställdhet, demokrati, delaktighet och förskolans roll i samhället.

Planen är utformad utifrån Skolverkets allmänna råd och kommentarer.

LAGAR SOM STYR

Barnen i förskolan får inte utsättas för kränkande handlingar, diskriminering och trakasserier. För att förhindra, förebygga och skapa handlingsberedskap om det skulle inträffa, regleras kränkande handlingar i skollagen **6 kap** samt diskriminering och trakasserier i diskrimineringslagen (**2008:567**).

Enligt skollagen och diskrimineringslagen är all personal inom förskolan och skolan skyldiga att arbeta målinriktat för att motverka, förebygga och förhindra att kränkande handlingar, diskriminering och trakasserier förekommer på förskolan. Om detta ändå skulle inträffa ska omständigheterna utredas, dokumenteras och åtgärder föreslås för att förhindra att det upprepas. Lagarna omfattar all personal som kommer i kontakt med barn det vill säga även till exempel köks- och städpersonal. Förskolechefen ansvarar för att likabehandlingsarbetet genomförs och att Planen mot kränkande behandling och diskriminering *upprättas och uppdateras varje år*.

Skadestånd kan utgå till den som diskriminerats/ kränkts, om personalen i förskolan åsidosätter sina skyldigheter enligt lagen. Det är stadsdelsnämnden som ansvarar för att personalen fullgör sina skyldigheter enligt skollagen och diskrimineringslagen. Föräldern kan göra en anmälan till Statens skolinspektion eller Diskrimineringsombudsmannen. Skolinspektionen och barn- och elevombudet (BEO) har tillsynsansvar för bestämmelserna i skollagen. Diskrimineringsombudsmannen (DO) ansvarar för tillsyn av bestämmelserna i diskrimineringslagen.

VAD ÄR DISKRIMINERIG, TRAKASSERIER OCH KRÄNKANDE BEHANDLING?

Diskriminering

Diskriminering är när *personalen* i förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och missgynnandet har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck och ålder.

Trakasserier

Trakasserier är när *personal eller barn* kränker ett barns värdighet och kränkningen har samband med diskrimineringsgrunderna.

Exempel på tänkbara händelser utifrån diskrimineringsgrunderna finns i "En handledning för att utforma en likabehandlingsplan/plan för kränkande behandling i förskolan". Den är utgiven av DO, BEO och Skolinspektionen.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är när *personal eller barn* kränker ett barns värdighet, men kränkningen har inte samband med någon diskrimineringsgrund. Trakasserier och kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, alla går när någon kommer)
- texter och bilder (teckningar, lappar och fotografier)
- mobbing (upprepade kränkningar i avsikt att tillfoga någon annan skada eller obehag)

VISION

Spånga Sundby förskoleenhet, bestående av förskolorna Minken, Solgården, Kompassbacken, Gribbyvägen och Smaragden, ska vara fria från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. I vår organisation ska alla kunna känna sig trygga och känna glädje. Vi ska ha en demokratisk organisation där alla barn, vårdnadshavare och personal har rättigheter att uttrycka sina tankar, handlingar och åsikter. Umgänget ska präglas av lyhördhet och ömsesidig respekt.

FRÄMJANDE OCH FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

Främjande och förebyggande åtgärder

Personal på våra förskolor ska ha ett förhållningssätt som är grundat på lyhördhet och närvaro. Det medför att man kan lyfta goda exempel bland barnen, handleda i samtal med barnen och ge barnen verktyg för att kunna mötas även då oenighet uppstår. Personalen är viktiga förebilder för barnen i deras roll och förhållningssätt.

I samarbete och dialog med vårdnadshavare får vi insyn i varandras sätt att tänka och förhålla oss till frågor som rör individens okränkbarhet. Vi får då förutsättningar att nå gemensam förståelse när vi agerar i uppkomna situationer.

I förebyggande syfte och för att få ökad insikt för att främja goda relationer har personal rätt att få intern kompetensutveckling. Vi strävar efter att bygga en organisation där allas kompetenser tas tillvara.

Den pedagogiska miljön har betydelse för vilka lekar och aktiviteter som kan ta plats. Våra miljöer är verkstadlika och består av ateljéer och rum för små- och storgruppsaktiviteter, konstruktion, lek och experimenterande. Pedagogerna organiserar sig i våra miljöer så att de sprider ut sig och är aktivt närvarande i barnens lek och lärande.

FRÄMJANDE ARBETE

Främjande arbete är en naturlig del i den dagliga verksamheten. Det syftar till att hitta och stärka positiva förutsättningar för att alla barn ska ha samma rättigheter och skyldigheter.

I vår enhet blir det konkret genom att:

- Vuxna ska vara goda förebilder för barnen och verka för förståelse för allas lika värde.
- I barnkonferenser och reflektionspass följer pedagogerna upp hur det sociala samspelet fungerar i gruppen.
- Verksamheten och den pedagogiska miljön erbjuder pojkar och flickor lika stort inflytande och utrymme.
- Föräldrar får information om *Planen mot diskriminering och kränkande behandling*

FÖREBYGGANDE

Förebyggande arbete inriktas på att minimera risken för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

I vår enhet arbetar vi långsiktigt och aktivt för att förebygga diskriminering eller annan kränkande behandling genom att:

- Vårt förhållningssätt gentemot barnen ska präglas av den gemensamma värdegrund som vi formulerat tillsammans. Värdegrunden ska vara känd av alla som arbetar på förskolan.
- Vi har extra uppsikt över de platser där vi uppmärksammat att barn kan känna sig otrygga.
- Vi använder sagor, berättelser och lekar som en konkretiseringsmetod för bland annat empati, likheter och olikheter samt kulturell identitet.

ÅTGÄRDANDE

- Handlingsplaner finns upprättade i specifik pärm på arbetsplatsen.
- När vi hör eller ser något som är kränkande, diskriminerande eller trakasserande agerar vi direkt samt informerar övriga vuxna så fort tillfälle ges.
- Vi pratar med barnen om vad som hänt, gjorts eller sagts och markerar att det inte är acceptabelt.
- Vi hjälper och vägleder barnen att ta ansvar för sin handling och ställa till rätta det som har gått snett.
- Om vi bedömer det som nödvändigt tar vi initiativ till ett samarbete med berörda föräldrar.
- Om vi har svårt att nå resultat själva kallar vi in experthjälp (handledning).
- Vi följer upp och dokumenterar kontinuerligt i våra avvikelserapporter.

ANSVARSFÖRDELNING

Förskolechef

Förskolechefen är ytterst ansvarig för att upprätta, genomföra, följa upp och utvärdera förskolans plan för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden i verksamheten.

Förskolechef som får kännedom om att ett barn anser sig har blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier på så sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567) i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Personal

All personal på förskolan är skyldig att arbeta aktivt för att förebygga, dokumentera om ett barn blir kränkt/diskriminerad och föreslå åtgärder för att detta ska förhindras. Varje förskola i enheten kan utse någon personal med särskilt ansvar för likabehandlingsarbetet på den enskilda förskolan, men detta får inte överta förskolechefens ansvar att likabehandlingsplan upprättas, revideras och följs upp varje år.

Ingen får utsätta ett barn för kränkande behandling. Om personal trots detta får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är personalen skyldig att agera och anmäla detta till förskolechefen.

BARN, FÖRÄLDRAR OCH PERSONALS DELAKTIGHET

Planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen. Förskolan ska ta hänsyn till barnens ålder och mognad. Det är viktigt att låta föräldrarna komma med synpunkter på planen och på det konkreta likabehandlingsarbetet.

Exempel på barns delaktighet: genom enkla samtal om barnens rättigheter, fånga upp vilka kopplingar barnen själva gör till sin vardag på förskolan, till exempel vid observationer, intervjuer och samlingar.

Exempel på föräldrars delaktighet: delaktiga i samtal om hur barnen trivs på förskolan, vilka de helst leker med och varför, till exempel i dagliga samtal, utvecklingsamtal eller vid föräldramöten.

Exempel på personalens delaktighet: diskussioner i arbetslagen utifrån bland annat samlingar, barnobservationer, pedagogisk dokumentation samt innehållet i planen mot kränkande behandling.

UTVÄRDERING AV FÖREGÅENDE ÅRS PLAN

I dialog med vårdnadshavare har vi förstått att vårt likabehandlingsarbete behöver tydliggöras kring hur vi möter barn i olika konkreta situationer. Vår strävan är att vårdnadshavare ska få större kännedom om hur vi agerar i situationer som kräver aktivt vuxenstöd.

Ytterligare ett utvecklingsområde är att hitta former för hur planen ska vara ett levande dokument för all personal i enheten. Vi behöver arbeta mer för att konkretisera planen i vår praktik. Detta ska ske på respektive avdelning och förskola, på reflektionstid och husmöte/avdelningsmöte.

KARTLÄGGNING

KARTLÄGGNING FÖR FÖRSKOLAN GRIBBY

Kartläggningen har gjorts med stöd av Diskrimineringsombudsmannens "Husmodellen".

Kartläggningen visar att diskriminering och kränkande behandling kan ske framför allt i de utrymmen som är trånga och med skymd sikt, både inom och utomhus. Exempel på sådana utrymmen är toaletter och i buskage. Där är det extra viktigt att vuxna är observanta och närvarande.

För att minimera risken för att någon utsätts för diskriminering och kränkande behandling är det viktigt att vi för en dialog om olikheter och hur dessa olikheter är en tillgång och berikar vår verksamhet. Detta ska ske i det vardagliga, i möten mellan barn, mellan barn och vuxna och mellan vuxna.

Trappan: För att undvika att situationer som kan upplevas som kränkande sker i trappan upp till matsalen måste vi pedagoger tänka på att vara närvarande och dela in barngruppen i mindre grupper.

Toaletten är ett utrymme där diskriminering och kränkande behandling kan förekomma. Kommentarer om barnets kön ska bemötas av pedagogerna. De barn som vill vara i fred med stängd dörr har rätt att vara det. Pedagoger ska vara observanta och lyhörda för det enskilda barnets behov.

Hallen: Knuffar, slag och kommentarer om enskilda barn kan förekomma. För att undvika och minimera risken för att det sker ska en pedagog vara närvarande vid av- och påklädning. I största möjliga mån ska vi sträva efter att dela in bangruppen i mindre grupper i hallen.

Stora rummet: Det kan förekomma att barn lämnar rummet för att markera att man inte vill leka med en specifik kompis. Pedagoger måste vara närvarande och föra en dialog med barnen om hur det kan upplevas att bli utsatt för det.

För att minimera risken för att någon utsätts för diskriminering och kränkande behandling är det viktigt att vi för en dialog om olikheter och hur dessa olikheter är en tillgång och berikar vår verksamhet. Detta ska ske i det vardagliga, i möten mellan barn, mellan barn och vuxna och mellan vuxna.

Övervakningen: För att undvika att någon utsätts för diskriminering ska alltid en pedagog vara närvarande med barnen där. I största möjligaste mån alltid dela in barnen i mindre grupper eller en mindre grupp vistas där.

Diskrimineringsgrunder

Ålder: På förskolan anser vi att alla, oavsett ålder, har rätt att en åsikt och rätt att bli lyssnad på. Ålder ska inte vara en anledning till att man inte får komma till tals. Ålder ska heller inte vara en orsak till att man blir begränsad eller belönad i verksamheten.

Sexuell läggning: Alla, oavsett **sexuell läggning** (egen eller vårdnadshavares), har lika värde och bemötandet på förskolan ska inte påverkas utifrån den aspekten. Negativa kommentarer om barns, vårdnadshavare eller pedagogers sexuella läggning är inte acceptabla.

Funktionshinder: Den anpassning i verksamhet och miljö som krävs ska göras för att individer med funktionshinder ska kunna vara inkluderade. Vid behov ska handlingsplaner upprättas. I dagsläget krävs det ingen anpassning.

Etnicitet: På förskolan arbetar vi aktivt mot rasism och främlingsfientlighet. Vi för en dialog om att det finns olika kulturer och traditioner. Vi strävar efter att arbeta interkulturellt, där de olika kulturerna och traditionerna lyfts och ses som en tillgång.

Religion: I dagsläget uppmärksammar vi de svenska traditionerna utifrån ett religiöst perspektiv, t ex adventsgudstjänt. Vårdnadshavare måste bli informerade om att vi uppmärksammar det och också ha möjlighet att välja bort det. Om det krävs att vi serverar alternativ kost utifrån ett religiöst perspektiv gör vi det och vid behov för en dialog om det med de andra barnen, utan att lägga en värdering i det. Vuxna ska agera som förebilder och inte fälla kommentarer som kan upplevas som kränkande eller diskriminerande utifrån ett religiöst perspektiv. Detta gäller i mötet med barn, vårdnadshavare och mellan pedagoger.

ANALYS AV KARTLÄGGNINGEN

Analys av kartläggningen görs i samband med Verksamhetsberättelsen i december.

MÅL FÖR VERKSAMHETSÅRET

Förskolan ska arbeta förebyggande och främjande med alla diskrimineringsgrunder och för att motverka kränkande behandling.

Mål: Alla vuxna i samspel med barnen ansvar för att motverka all form av kränkande behandling och diskriminering. Nolltolerans.

Arbetsätt: Vi arbetar utifrån vår gemensamt framtagna värdegrund. Vi stärker och lyfter barn i positiva handlingar. Vi ser olikheter som en tillgång, alla är lika mycket värda. Vi lägger en stående punkt, angående denna plan, på våra husmöten/avdelningsmöten 1 ggr/månad. I februari/mars har vi en genomgång av planen och i november har vi en uppföljning. Genomgång av ev. avvikelserapporter ska ske på platsansvarsmöte 1 ggr/kvartal.

Uppföljning: Avvikelserapporten lämnas till förskolechef. Vi arbetar ständigt med vår värdegrund som redskap. Vi gör en analys i självvärderingen som görs 1 ggr per år och i vår strävan att höja våra resultat använder vi underlaget till nästa år. Vid behov bokas samtal in. Vi kan även ta upp sådana diskussioner vid våra reflektionsmöten.

Resurser: Vi använder oss av varandra. Alla vuxna ska ta ansvar för att motverka kränkande behandling och diskriminering och vägleder barnen att medverka i detta. Vid behov använder vi oss av professionell kunskap som en förskolepsykolog eller specialpedagog. Vi har lagt vikten på vår miljö så att den ska stödja bra möten mellan barnen, oavsett om det handlar om lek eller aktivitet.

Klart: Mars 2016 och gäller till februari 2017.

Ansvarig: Kvalitets-och strategi grupp, bestående av 1-2 representanter från varje förskola och enhetens pedagogista/biträdande förskolechef. Ytterst ansvarig är förskolechefen.

ATT UPPTÄCKA DISKRIMINERING, TRAKASSERIER OCH KRÄNKANDE BEHANDLING

Genom observationer, vara där barnen är, vara delaktiga i vad de gör och säger. Lyssna på barnen och även på föräldrar om barnet har sagt något hemma.

Genom en enkät om arbetsmiljön som vi i hela enheten har svarat på, kan vi få signaler på eventuella diskrimineringar, trakasserier och kränkande behandling.

AKUT SITUATION – RUTINER OCH DOKUMENTATION

Förskolans personal måste agera så snart någon anställd får kännedom om att ett barn känner sig utsatt för trakasserier eller kränkande behandling, utifrån följande krishanteringspunkter:

- Stopp, stanna upp!
- Stäm av läget, är det kris?
- Vem är ansvarig för att leda?
- Vad vill vi uppnå?
- Kommunicera!

Det gäller också om föräldrar berättar något till personalen som deras barn har upplevt som kränkande på förskolan. Personalen måste **skyndsamt** utreda vad som har hänt och vidta de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta kränkningar. **Utredningen ska alltid dokumenteras.** Det behövs inga bevis för att påbörja en utredning, det räcker med att ett barn upplever att det har blivit kränkt. Exempel: ett barn tar avstånd från ett barn med annan bakgrund, ett barn blir retat på grund av sitt funktionshinder.

Personal som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla det till förskolechefen. Förskolechefen är skyldig att anmäla händelsen till chefen för Förskola och Fritid.

Anställda i förskolan ska informera föräldrar i den dagliga dialogen om det hänt något som ett barn kan uppleva som kränkande.

RELATION VUXNA – BARN

Det är mycket viktigt att uppmärksamma vuxnas kränkningar mot barn. Om vi ser en kollega eller förälder göra fel har vi en skyldighet att säga till henne/honom. Meningsskiljaktigheter mellan pedagoger och mellan pedagog och förälder **ska diskuteras utanför barngruppen**. Vid upprepat oacceptabelt beteende hos en kollega ska förskolechefen underrättas för ytterligare samtal och eventuella disciplinära åtgärder. Vid upprepat oacceptabelt beteende hos en förälder ska avdelningspedagoger och/eller förskolechef ha ett samtal med denna/denne och informera om hur vi ser på beteendet.

KOMMUNIKATION

Bra forum att sprida planen på är föräldramöten, inskolningsmöten och i föräldraråd. Likaså på samlingar med barnen och på våra APT-möten.

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

I våra veckoreflektioner kan vi diskutera och lyfta eventuella händelser. Därmed kan vi åtgärda det som behövs. Det innebär att vi har regelbundna samtal med de berörda. I årshjulet har vi avsatt tid till att gå igenom planen. I mars har vi en genomgång som vi sen följer upp på APT i november. I november gör vi också en uppföljning på årets plan.